

Protokoll fra rovviltnemndsmøtet i region 8 den 28.3.- og 29.3.2019

Sted: Tromsø, Fylkeshuset, møterom Senja sør 1. etg.

Tid: 28.3.kl. 10.30–17.00, 29.3. kl. 9.00–14.00, (Møtetid: 12 timer møte pluss fire timer forberedelse)

Til stede:

Rovviltnemnda	Andre (Noen bare en av dagene)
Karen Anette Anti, nestleder Ulf Ballo, medlem Aslak Mathis Eira, medlem Nils Einar Samuelsen, vara Jo Inge Hesjevik, vara (med etter kl. 15. dag 1) Ellen Øseth, vara (ikke med siste time dag 2)	Siv Grethe Aarnes, Miljødirektoratet Susanne Hanssen, Miljødirektoratet Audun Stien, NINA Jenny Stien, NINA Berit Gjerstad, Mattilsynet Hilde Haug, Mattilsynet Birgit Nielsen, Mattilsynet Magne Asheim, SNO Emil Halvorsrud, SNO Ørjan Holm, Norges Miljøvernforbund Egil Kalliainen, Polmakk Flyttsamslag Per Mathis Oskal, TRF Johnny Mathis Sara, Rebbenesøy rbd. Bjørn Tore Søfting, Finnmark Bondelag Ajna Nystad, Troms Bondelag Jan Ottar Østring, Troms Bondelag Erlend Winje, NIBIO Terje Størseth, Lyngen kommune Elisabeth Torstad, Lyngen kommune Ingeborg Nygaard, Bardu kommune Christina Martin, Polarpark besøksenter Aase Berg, FMTF Christer Michaelsen, FMTF Rasmus Høyning, FMTF Heidi Marie Gabler, FMTF Ingrid Beate Fredriksen, FMTF Gøril Einarsen, FMTF Øystein Ballari, FMTF Andreas Røsæg, FMTF

Sakliste

Dag 1

6/19	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 3
7/19	Orienteringssaker	s. 3
8/19	Forum beitenæring og rovviltforvaltning	s. 3

- *Aktuelle saker fra Miljødirektoratet v/Siv Grethe Aarnes og Susanne Hanssen*

- *Produksjon og tap i reindriften i Nordland, NINA Rapport 1556, NINA*

- *Rovdyr og rein i Midt-Norge, NINA Rapport 1380, NINA*

- *Pågående ørneprosjekt på Fosen, NINA*

Lunsj 12.30–13.00

- *Norsk rovviltforvaltning kontra samiske rettigheter v/leder TRF, Per Mathis Oskal*

- *Utfordringer med rovvilt samt med skadefelling hos Polmakk flyttsamslag v/Egil Kalliainen*

- *Oppfølging av Stortingets flertallsmerknader om kongeørn, ordstyrer er rovviltnemnda*

Pause 14.00–14.15

- *Helse og velferd for sau på beite, Mattilsynet v/Berit Gjerstad*

- *Effektiv skadefelling av bjørn, NIBIO v/Erlend Winje*

Pause 15.15–15.30

- *Samarbeid for effektiv skadefelling av bjørn, Statens naturoppsyn v/Magne Asheim*

- *Tiltakskort for bruk ved bjørneskader i beitesesongen for sau, FMTF v/Heidi Marie Gabler*

Dag 2

9/19	Referatsaker	s. 3
10/19	Rovviltnemnda evaluerer sin egen oppfølging av forvaltningsplanen	s. 4
11/19	Revidering av dusørordning for registrering av rovvilt	s. 7
12/19	Kvoter for betinget skadefelling av jerv og ulv 2019/2020	s. 9
13/19	Anmodning om kvote for betinga skadefelling av bjørn 2019	s. 15
14/19	Anmodning om kvote for betinga skadefelling av gaupe 2019/2020	s. 16

6/19 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:

Etter ønske fra Jo Inge Hesjevik flyttes posten til Per Mathis Oskal til klokken 15. Ellers godkjent som innstilt.

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møte den 28.3.- og 29.3.2019.

7/19 Orienteringssaker

- Nemnda orienterer om aktiviteten siden forrige møte
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Finnmark
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Troms
- Kort orientering fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

8/19 Forum beitenæring og rovviltforvaltning

Vedtak:

Vedtatt som innstilt.

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda tar alle presentasjoner og innspill til orientering. Dette er et viktig forum for informasjonsutveksling mellom beitenæring, forskning og rovviltforvaltning, som rovviltnemnda vil videreføre i neste års marsmøte.

9/19 Referatsaker

Innhold	Dato
Avgjørelse av klage over vedtak om lisensfelling av bjørn i region 6, 7 og 8 i 2018	20.11.2018
Beslutning om uttak av ulv av eget tiltak – Finnmark	31.10.2018
DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2018	nov. 2018
Faglig anbefaling om prøveordningen med prosjekter for mer effektiv felling av jerv	20.12.2018
Klage på kvotejakt på gaupe i region 8 og avtaleområdet i Nordland	21.11.2018
KLD svarer om statens naturoppsyn i Finnmark	14.2.2019
Kvote for betinget skadefelling av gaupe 2019	14.2.2019
Kvote for jakt på gaupe i 2019 – region 2, 4, 5, 7 og 8	29.11.2018
Midlertidig videreføring av prøveordninger for lisensfelling av jerv	30.10.2018
Rovviltnemnda i region 8 om endringer i forvaltning av kongeørn, evaluering av regional rovv..	15.2.2017
Skriftlig spørsmål fra Morten Ørsal Johansen (FrP) til klima- og miljøministeren	15.11.2018
Sluttrapport DID 2016–2018	jan. 2019
Stortinget har mottak rovviltnemndas etterlysning av oppfølging flertallsmerknader kongeørn	13.11.2018
Uttak av jerv i deler av region 8 – Finnmark	5.2.2019

10/19 Rovviltnemnda evaluerer sin egen oppfølging av forvaltningsplanen

Vedtak:

Rovviltnemnda utsetter slutføring av saken til rovviltnemndsmøtet 7.5.2019.

Saksfremstilling

Rovviltnemndas overordnede målsetting er å forvalte gaupe, jerv, bjørn og ulv presist på regionens bestandsmål samtidig som hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser ivaretas på best mulig måte. I forvaltningsplanen har rovviltnemnda listet åtte delmål og angitt strategier og virkemidler for hvordan disse målene skal nås. I sak 8/18 den 28.2.2018 hadde rovviltnemnda en grundig gjennomgang av hvordan delmålene i forvaltningsplanen er fulgt opp. Sekretariatet viser til denne gjennomgangen, vi viser også til rovviltnemndas sak 4/19, bruk av FKT-midler 2018 samt sak 5/19, prioritering av FKT-midler 2019, i rovviltnemndas telefonmøte den 7.3.2019. Utover dette gir vi en kort oppdatering på noen saker.

Mer effektiv felling av jerv

Den 30. oktober 2018 gjorde Klima- og miljødepartementet en forskriftsendring som i prosjektområdene midlertidig videreførte adgangen til å bruke kunstig lys ved åtejakt på jerv, og elektronisk overvåking av fangstbåser for jerv. De som tidligere hadde fått tillatelse til å delta i prosjektene, trengte ikke søke om ny tillatelse.

Den 20.12.2018 leverte Miljødirektoratet en anbefaling om at bruk av virkemidlene kunstig lys på åte og kameraovervåking/elektronisk overvåking av fangstbåser videreføres, og at endringene i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst gjøres permanent.

Klima- og miljødepartementet jobber med et høringsbrev på dette temaet.

Kongeørnprosjekt i Troms

Stortingets to flertallsmerknader om kongeørn av 6. juni 2016, i Innst. 335 S (2015–2016):

1. Flertallet [Ap, H, FrP, KrF og SP] ber Klima- og miljødepartementet sende på høring forslag til endringer i bestemmelsene om skadefelling, som målrettet kan bidra til færre tap av beitedyr til kongeørn i områder med særskilt skadeomfang.

2. Flertallet [H, FrP, KrF og SP] ber regjeringen også igangsette en forsøksordning for forvaltning av kongeørn innenfor rammene av rovviltforliket. En ordning begrenses til områder på Fosen-halvøya og i Troms, hvor kongeørn er stedvis en stor utfordring for beitedyr. En slik forsøksordning vil bidra til verdifull kunnskap om forvaltningspraksis.

Rovviltnemnda har aktivt fulgt opp flertallsmerknadene, gjennom blant annet brev til Klima- og miljødepartementet av 16.4.2018, brev til stortingspresidenten av 1.11.2018 og rovviltnemndsleders møte med Ola Elvestuen 1. februar 2019. Ola Elvestuen svarte

15.11.2018 på skriftlig spørsmål fra Morten Ørsal Johansen (FrP) til klima- og miljøministeren:

Ola Elvestuen: Klima- og miljødepartementet følger opp flertallsmerknadene fra Innst. 335 S (2015-2016) våren 2016, om å sende på høring forslag til endringer av bestemmelsene om skadefelling, som målrettet kan bidra til færre tap av beitedyr til kongeørn i områder med særskilt skadeomfang. Det samme gjelder flertallsmerknaden om å igangsette en forsøksordning for forvaltning av kongeørn innenfor rammene av rovviltforliket, begrenset til områder på Fosen-halvøya og i Troms. Departementet har hatt på høring forslag til videre oppfølging av flertallsmerknadene fra Stortinget.

Klima- og miljødepartementet sendte 21. juni 2017 på alminnelig høring forslag til midlertidige endringer i rovviltforskriften om skadefelling av kongeørn og kongeørnprosjekter. Forslaget innebærer at det i prosjektområdene på Fosen og i Troms kan tillates felling av kongeørn forut for skade og uten at det foreligger en akutt skadesituasjon, så fremt det foreligger fare for større skade. Forutsetningen er at det er dokumentert større skadeomfang over flere år i samme område. Det kan også gis skadefellingstillatelser knyttet opp mot et bestemt område og tidspunkt, uten krav til identifisering av skadegjørende individ. Tilbakemeldingene fra de fleste i høringsrunden er at det er behov for mer kunnskap.

Forskningsprosjektet på Fosen i Trøndelag er besluttet videreført og er iverksatt. I Troms er det gjennomført mer intensiv kartlegging av kongeørnbestanden som et nødvendig grunnlag for det videre arbeidet. Etter planen skulle også et nytt forskningsprosjekt starte opp i Troms fra 2018. Etablering av et nytt forsknings-prosjekt er helt avhengig av samarbeid med blant andre tamreinnæringen lokalt, og så langt har vi ikke lyktes å få dette på plass.

Kongeørnbestanden er beregnet å telle 963 kongeørnpar. Det betyr at bestanden ligger omtrent midt i Stortingets fastsatte bestandsmål på 850-1200 hekkende par. Det er dermed ikke rom for en større bestandsreduksjon.

Vi vurderer fortsatt om fellingsadgangen skal utvides i Fosen og i Troms. Samtidig er det viktig at vi fører en kunnskapsbasert forvaltning, og det er satt av betydelige midler til forskningen på kongeørn. På bakgrunn av kongeørnas status som fredet art, bestandsmålet, høringsrunden, mangelfull kunnskap og store usikkerheter om den tapsreduserende effekten av skadefelling, er dette imidlertid krevende problemstillinger som det tar tid å utrede og følge opp.

En hovedårsak til at saken er krevende er at det er stor usikkerhet rundt omfanget av ulike tapsårsaker, og om mulige bakenforliggende årsaker til kongeørnskader, slik som dyrehelse. Dette bekreftes både av tidligere forskning på Fosen og av høringsinnspillene. Det er også usikkert hvilke tiltak som er mest effektive og hensiktsmessige. Spesielt er det usikkert om, og hvor stor, tapsreduserende effekt skadefelling av kongeørn har. Det er både fordi nye kongeørner som er unge og uetablerte raskt vil komme inn og overta ledige områder, og fordi det ved tilfeldig uttak av kongeørn er veldig usikkert om individene som skytes er skadegjørende på sau og/eller tamrein.

Etter ønske fra reindriftsnæringen, Sametinget og Norske Reindriftssamers Landsforbund ble arbeidet med ny erstatningsforskrift for tamrein stilt i bero høsten 2017. Årsaken var blant annet at det var behov for mer kunnskap om kongeørnas rolle som skadegjører.

NHO reiseliv har i høringen spilt inn at konsekvensene for reiselivet, både i prosjektområdene og eventuelle ringvirkninger på nasjonalt nivå, må belyses. Reiselivet er en av verdens raskest voksende næringer og Norsk reiseliv har en årlig verdiskapning på 70 milliarder og nesten 140 000 ansatte. Mulige konsekvenser for reiselivet bør derfor utredes før en eventuell endring av forskriften som liberaliserer skadefellingen av kongeørn.

Erfaringsbasert kunnskap må med i alle ledd i kongeørnprosjekt i Troms

På rovviltnemndas møte den 12.4.2018, i sak 21/18 presiserte rovviltnemnda viktigheten av at beitenæringas erfaringsbaserte kunnskap som fag blir tatt med i kongeørnprosjektet i Troms. Med det mener rovviltnemnda at både næringsutøvere og representanter for næringas kompetanse, deltar likeverdig med forskningsinstitusjon(er) og forvaltning i utforming av forskningsspørsmål, metode, dataanalyse, resultatfortolkning og formidling av resultatene. Videre vil rovviltnemnda vise til at utøvelse og kunnskap om reindrift er vevd tett sammen med samisk språk. Et sentralt element, i en utlysning om forsøksprosjekt om kongeørn i Troms, vil være at søkere til prosjektet, skal vise hvordan de vil integrere erfaringsbasert kunnskap og samisk språk i hele forskningsprosessen.

Dyr i drift

Prosjektet Dyr i drift hadde sitt avsluttende møte 28.1.2019. Prosjektet har vært en katalysator mellom næring, forskning og forvaltning. For eksempel har reindriftsseminar og reindriftspiloter bidratt til spørsmål og påfølgende forsøk på å finne svar. Prosjektet har lyktes med at gaupe- og jervebestanden i Troms reguleres gjennom kvote- og lisensjakt. Prosjektet har bidratt mye for effektive interkommunale skadefellingslag. Forutsatt finansiering vil NIBIO bidra til å opprettholde en del aktiviteter som effektiv skadefelling av bjørn, reindriftspilot, tiltak mot tap av rein til ørn (NIBIO har for eksempel søkt midler om støtte til et prosjekt der en tester lysreflekterende halsklaver på simler, dette for å se om det kan avverge tap av nyfødte kalver til kongeørn), driftsforhold i sauehold og lammetap, droneprosjektet og FoU-prosjekter knyttet til beitedyr, rovvilt og samfunn generelt.

Næring og rovvilt i Finnmark

Prosjektet finansieres over FKT-budsjettet, prosjektperioden er satt fra 2018 og ut 2020. Prosjektet ledes av Ann Marit Eira, stillingen er lokalisert ved Stabburnes Naturhus og Museum. Prosjektets delmål er å:

- initiere effektive forebyggende og konfliktdempende tiltak i rein- og sauenæring
- oppfølging av kommunale skadefellingslag som dekker behovet for skadefelling
- informasjon/veiledning/erfaringsutveksling til reindrift- og bufenæring
- bidra til å etablere lokale rovviltjaktmiljø i områder med bestand av rovvilt.

Satsen for skadefellingslag er økt

Regjeringen har økt godtgjøringen til deltagere i kommunale skadefellingslag, fra 1 400 til 1 600 kroner per døgn. Samtidig ble beløpet til utgifter som skadefellingslagene kan få dekket økt fra 15 000 til 30 000 per fellingsforsøk. Dette har rovviltnemnda jobbet for i mange år.

Status rovviltbestandene i Troms og Finnmark

Gaupe

I 2016, 2017 og 2018 er det påvist henholdsvis 9, 6 og 4 familiegrupper i region 8.

Jerv

I 2016, 2017 og 2018 er det registrert henholdsvis 14, 9 og 10 ynglinger i region 8.

Bjørn

I Troms og Finnmark ble det i 2015, 2016 og 2017 registrert henholdsvis 61, 45 og 44

individer. Estimert antall ynglinger har ut fra Bischof og Swensons bjørnekullsimuleringsmodell gått fra 1,9 i 2015 til 1,8 i både 2016 og 2017.

Kongeørn

Estimert antall okkuperte kongeørnterritorier i perioden 2010–2014 er 239 territorier. Dette estimatet er ikke sammenlignbart med tidligere estimater. Vi kan ikke si noe sikkert om bestandsutviklingen av kongeørn de siste årene. I de intensivt overvåkede områdene i Dividalen, på Ringvassøya og på Finnmarksvidda har utvikling i produksjon av unger per territorium de tre siste årene vært slik; Dividalen med 0,33 i 2016, 0,13 i 2017 og 0,40 i 2018. Ringvassøya med 0,71 i 2016, 0,21 i 2017 og 0 i 2018. Finnmarksvidda med 0,47 i 2016, 0,33 i 2017 og 0,40 i 2018.

Rullering av forvaltningsplan for rovvilt

I sak 10/17 på rovviltnemndsmøtet 14.2.2017 vedtok rovviltnemnda å sende brev til Klima- og miljødepartementet. 15.2.2017 sendte rovviltnemnda brev om endringer i forvaltning av kongeørn, evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål. Brevet var rovviltnemndas svar på KLD sitt brev av 25.11.2016, med ønske om innspill knyttet til forvaltning av kongeørn og evaluering av regional rovviltforvaltning. I sak 11/17 viste rovviltnemnda til sak 10/17 hvor det gikk frem at det er mange uavklarte spørsmål om premissene for regional rovviltforvaltning. Rovviltnemnda så det da som hensiktsmessig å avvente rullering av egen forvaltningsplan inntil disse var avklart. Dette gjaldt regioninndelingen i forvaltningsregioner, soneforvaltningen når det gjelder gaupe, hvor mange ynglinger skal oppnås av de ulike artene i hvilke regioner, skadefellingsregimet for kongeørn, hva kan FKT-midler brukes til, evt. mal for rullering av forvaltningsplan, evt. nye retningslinjer og føringer for rovviltforvaltningen og myndighetsforhold.

11/19 Revidering av dusørordning for registrering av rovvilt

Vedtak:

Fylkesmannen utarbeider nye retningslinjer, som beskrevet i saksfremlegget, for utbetaling av dusør for tips og registrering av rovvilt i region 8. Disse retningslinjene erstatter dusørordningen som er fastsatt for brunbjørn, jerv, gaupe og kongeørn i forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Saksfremstilling

Registreringen av familiegrupper av gaupe og jerv og innsamling av DNA fra jerv og bjørn er essensiell i forvaltningen av rovdirene i region 8. Det plukkes en god del DNA fra jerv og bjørn, men det er fortsatt hvite flekker på kartet. En endring av dusørordningen kan bidra til en økt registrering i disse områdene. Dette vil også være positivt med tanke på at det arbeides med en ny statistisk metode for å beregne bestandstall.

Gaupe

For gaupe vil det være av interesse å kunne dele dusøren for en gaupefamilie på opptil tre observatører av samme familiegruppe. I praksis har dusøren vært utbetalt til første observatør eller delt mellom to observatører hvis meldingene er kommet inn samtidig.

Fordelen med å offentliggjøre at dusøren kan bli delt på flere observatører er at selv om en gaupefamilie er kjent registrert i et område, vil det fortsatt være av interesse for observatører å melde inn nye spor innenfor rammene som er satt for å skille familiegrupper fra hverandre.

Jerv

For jerv er det spesielt i Finnmark hvite flekker på kartet hvor eneste dokumentasjon er kadaver dokumentert tatt av jerv. Disse hvite flekkene befinner seg i hovedsak på vinterbeite hvor reindriften holder til. For å øke insentivene for å samle jerve-DNA, er det ønskelig med en dusørordning for innlevering av DNA fra jerv hvor man deler en gitt sum basert på individ på opptil 5 personer som leverer inn positive DNA-prøve.

Grunnet utfordrende sporingsforhold med mye vind og vær spesielt de siste årene, ser vi en underregistrering av ynglinger og det er stort sett SNO som samler inn og leverer DNA. Ved en dusørordning for positive DNA-prøver av jerv, vil det gi et større insentiv for å ha med seg den rene blanke posen ut i felt og samtidig vil det kunne gi mer avkastning f.eks. for reindriften ved å følge spor og samle DNA fra jerv i de daglige gjeterutinene.

Dusør for dokumentasjon av hi/ynglinger for jerv består uforandret i tillegg til den foreslåtte ordningen for DNA.

Bjørn

Dusørordningen for bjørn slik den er i dag har vært basert på dokumentasjon av ynglinger, noe som i utgangspunktet ikke brukes av forvaltningen. Forvaltning av bjørn baserer seg på antall individer registrert ved hjelp av DNA. Fylkesmannen foreslår en endring hvor man går bort fra denne modellen som gir dusør for ynglinger og går over til en modell som utelukkende baserer seg på en dusørordning for å samle DNA fra ukjente og kjente individer. Dette er en gjennomiktig ordning for allmennheten da det ikke involverer en «vurdering» av Fylkesmannen/SNO hvem som er berettiget dusør, som tidligere har kunnet resultere i konflikt og misnøye. Ved å levere inn DNA fra en yngling vil det utbetales en høyre dusør for individer som var ukjent for forvaltningen tidligere. Derav bevares interessen for spesielt ynglingregistrering.

Her ser man for seg at det er to modeller som kan være aktuell. En delemodell (slik som med jerv) at man deler dusøren for DNA per individ på opptil 5 personer, eller en «første mann til mølla»- modell som gir dusør til første person (utenfor forvaltningen) som leverer DNA fra hvert individ.

Kongeørn

Kongeørndusøren forblir uendret.

Generelt

For samtlige ordninger vil observasjoner og innsamling av DNA av forvaltningen på bakgrunn av tips utløse dusør for tipseren.

12/19 Kvoter for betinget skadefelling av jerv og ulv 2019/2020

Vedtak:

Vedtatt som innstilt.

Innstilling til vedtak:

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77 jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1 og 3 gir rovviltnemnda i region 8 følgende kvote for betinget skadefelling for perioden 1.6.2019–15.2.2020: Sju betingede fellingstillatelser på jerv og tre betingede fellingstillatelser på ulv

Vedtaket er fattet på grunnlag av at bestandsmålet for jerv i regionen er oppfylt, store tap av rein til jerv siste år, samt vitenskapelig- og forvaltningsbasert kunnskap om at et uttak av denne kvoten ikke vil true jerven sin overlevelse, eller genetiske mangfold innenfor naturlige utbredelsesområder i Troms og Finnmark.

I vedtaket om kvote for skadefelling av ulv er det lagt til grunn at denne arten ikke skal ha fast bestand i regionen.

Nemnda vil vurdere å trekke tilbake betingede fellingstillatelser, for eksempel hvis det blir registrert eller fattet mistanke om annen avgang i løpet av perioden, eller hvis kjønns- og alderssammensetningen blant skutte dyr er uheldig.

Fellingstillatelse som gis av fylkesmannen, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Målet med en fellingstillatelse er i utgangspunktet å felle bestemte individer knyttet til bestemte situasjoner, og ikke å regulere en rovviltbestand. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. For jerv er det ønskelig at skadefelling skal benyttes også der lisensfellingskvoten ikke blir tatt ut.

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av enkeltindivid av rovvilt for å stanse eller forhindre skader på bufe eller tamrein, der det på forhånd er fastsatt kvote og vilkår av overordnet myndighet. Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark

- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Det kan gis godtgjøring til medlemmer av kommunale/interkommunale skadefellingslag som deltar når det gis skadefellingstillatelse. Det er fastsatt en døgnset på kr 1 600,- per deltaker. Fylkesmannen setter en økonomisk ramme for hver fellingstillatelse som gis. Direkte og dokumenterte kostnader dekkes for alle fellingslag, også de som ikke er kommunalt eller interkommunalt oppnevnte lag, begrenset oppad til kr 30 000,-.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter forskriften om forvaltning av rovvilt av 18.03.05 er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Finnmark og Troms er slått sammen til region 8 med følgende bestandsmål:

- 10 ynglinger av gaupe, hvorav 4 ynglinger i Finnmark
- 10 ynglinger av jerv, hvorav 3 ynglinger i Finnmark
- 6 ynglinger av bjørn
- 0 ynglinger av ulv

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv til Fylkesmannen, for å forhindre at disse artene gjør skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkningsprogrammet. For bjørn og ulv baseres dette på dokumenterte data om siste års ynglinger. For jerv og gaupe baseres det på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de siste tre årene. Kvota for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni til og med 15. februar. Etter at kvote for lisensjakt er vedtatt, vil dyr som felles på skadefelling belastes lisensfellingkvoten.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mellom Troms og Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:
  - kvote for jakt på gaupe,
  - kvote for lisensfelling av jerv,
  - kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
  - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
  - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
  - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
  - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.
7. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Vurdering av kvote for skadefelling av jerv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8. Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia, vi vil vise til: Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3, 2018, NINA rapport 1553, Ynglere registrering av jerv i Norge i 2018, samt brev av 15.1.2019 om *endra status for tal på ynglinger av jerv i Noreg i 2018*, videre til NINA rapport 1592, DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2018, og til Gaupe og jerv i reinbeiteland, NINA Rapport 1200. Videre vil vi vise til rovbaser for kjent avgang av jerv.

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet. Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2016–2018 er 11. I Skandinavia ble det i 2018 registrert 181 ynglinger av jerv. I Nordland ble det i 2018 antatt/dokumentert 11 ynglinger, I Nordland er gjennomsnittet de siste tre år 10 ynglinger.

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Fylkesmannen har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak i etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-

var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Tross et godt beslutningsgrunnlag er det stor usikkerhet knyttet til hvor mange ynglinger som kommer til å bli registrert i inneværende sesong, dette da det varierer mellom år hvor stor del av de voksne tispene som går til yngling. Med denne bakgrunn vil sekretariatet tilrå en kvote på sju jerv.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for jerv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at rovviltnemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Vurdering av kvote for skadefelling av ulv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8.

Det er god kunnskap om ulvebestanden i Skandinavia, sekretariatet vil vise til rapporter tilgjengelig på www.rovdata.no: Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 1 2018, samt ulv i Norge pr. 1. februar 2019, foreløpige konklusjoner for vinteren 2018-2019.

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper ulv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at ulv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Fylkesmannen har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at ulven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at ulven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak i etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Høst/vinter 2018 ble det felt to ulver ved skadefelling i Finnmark. Januar 2019 ble det gitt skadefellingstillatelse på en ulv i Passvik. Denne ble ikke felt.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den

samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere ulvebestanden til å være innenfor ulvesonen er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, med videre evaluering og revidert mål, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt. Det er ikke bestandsmål for ulv i region 8. Dersom det oppstår skadesituasjon på grunn av ulv skal det vurderes om denne må felles. Dette vil true artens overlevelse i regionen som er et naturlig utbredelsesområde for ulv og kan redusere sjansen for å opprettholde ønsket genetisk mangfold hos ulv. Siden det ikke er satt mål om ulv i region 8 er dette imidlertid i tråd med gjeldene politikk og en aksept for at det ikke skal være ynglende ulv her.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet vil understreke viktigheten av eventuelt genetisk verdifulle individer, og at dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Vi mener likevel det er riktig å ha en skadefellingskvote på ulv, dette sett opp mot tapspotensialet som ligger i evt. ulv i reinbeiteland, eller i sauebeiter. Sekretariatet vil tilrå en betinget skadefellingskvote på tre ulver.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for ulv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at nasjonal forvaltning, med sin geografiske differensiering har ivarett de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering av bestandssituasjonen for jerv og ulv, erfaringer med store tap av beitedyr og etter naturmangfoldlovens prinsipper §§ 8–12 vil sekretariatet tilrå en kvote for betinga skadefelling på jerv, og ulv for sesongen 2019/2020. Kvoten bør settes til sju jerv, og tre ulv.

13/19 Anmodning om kvote for betinga skadefelling av bjørn 2019

Saksfremstilling

Vedtak:

Rovviltnemnda viser til nylige innkomne tall på DNA-analyse av prøver samlet i Norge i 2018, disse viser at det er registrert 60 individer i region 8 siste år. Noe som er en oppgang fra henholdsvis 45 og 44 i 2016 og 2017. Nemnda viser til sekretariatets saksfremstilling, og vektlegger tilkomne opplysninger. På denne bakgrunn anmoder rovviltnemnda om at region 8 får en skadefellingskvote på seks – 6 – bjørner i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland.

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda for region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på fire – 4 – bjørner i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland for 2019.

Det er Miljødirektoratet som setter kvote for skadefelling av bjørn i region 8. Rovviltnemnda ønsker likevel å gi sin anmodning til direktoratet om kvote for skadefelling av bjørn i regionen på grunnlag av bestandssituasjon og skadebildet i regionen.

Bestandssituasjon

Det skandinaviske bjørneprosjektet estimerte at det i 2017 var 1,8 ynglinger av bjørn i region 8. I 2017 ble det funnet DNA fra 44 individer av bjørn i regionen. I samarbeidsområdet med Nordland (samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8, se forvaltningsplan for rovvilt i region 8 vedtatt 10.10.2013, side 90) har det ikke blitt samlet DNA fra bjørn de siste årene.

Skadesituasjonen

I Troms ble det i 2018 dokumentert/antatt 71 sau drept av bjørn. I samarbeidsområdet i Nordland ble det ikke dokumentert tap til bjørn beitesesongen 2018. I Finnmark ble sju rein dokumentert/antatt drept av bjørn. Risikoen for tapssituasjoner til sau også i Finnmark er stor.

Konklusjon

Sekretariatet viser til at rovviltforliket er tydelig på at man skal ta ut bjørn utenfor binneområdene. Det er viktig å ha en kvote som gir handlingsrom for å ta ut skadevoldende bjørn i sommersesongen. Sekretariatet viser til at antallet registrerte individer av bjørn ligger forholdsvis stabilt og at skader forårsaket av bjørn forekommer årlig i Troms. I Finnmark er skadene fra bjørn mindre regelmessige, men erfaring viser at man enkelte år kan få svært omfattende skader på sau forårsaket av bjørn. På samme tid ligger man under bestandsmålet for bjørn i region 8 og det er dermed viktig at man i lys av dette gjør grundige vurderinger i forhold til den enkelte skadefellingssøknad. Sekretariatet anbefaler en skadefellingskvote på 4 bjørner i 2019.

14/19 Anmodning om kvote for betinga skadefelling av gaupe 2019/2020

Vedtak:

Rovviltnemnda viser til tapsbildet. Nemnda vektlegger tapsbildet noe mer enn sekretariatet, på den bakgrunn anmoder rovviltnemnda om at Miljødirektoratet fatter en skadefellingskvote på fire – 4 – gauper i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2019–15.2.2020.

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda i region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på tre – 3 – gauper i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2019–15.2.2020.

Saksfremstilling

Når gjennomsnittet av registret bestand over de tre siste årene ligger under bestandsmålet for regionen er det Miljødirektoratet som setter kvote for skadefelling av gaupe. I region 8 ble det i årene 2016, 2017 og 2018 registrert henholdsvis 9, 6 og 4 familiegrupper. Dette gir et gjennomsnitt over de siste tre år på 6,3 familiegrupper. Altså under bestandsmålet for regionen, som er ti ynglinger.

Bestandssituasjonen for gaupe i region 8

Resultatet for registreringsperioden 2018/2019 foreligger ikke enda. Ut fra sekretariatets tolkninger av data som ligger i rovbases, ser det ut til at det blir registrert fire familiegrupper i Troms, og én i Finnmark.

Skadesituasjonen

Siden 1.1.2018 er det etter kadaverundersøkelse dokumentert/antatt at gaupe har tatt 93 rein og to sau i Finnmark, og 95 rein og 32 sau i Troms.

Vurdering av kvote for skadefelling

Antall dokumentert drepte beitedyr tilsier at det er nødvendig å ha en skadefellingskvote. Sekretariatet mener det er riktig å ha en høy terskel for å innvilge skadefelling på gaupe, spesielt i A-områdene og sør i regionen. Dette er nødvendig for at bestanden skal kunne bygge seg opp til bestandsmålet. Sekretariatet tilrår en skadefellingskvote på tre gauper for perioden 1.6.2019–15.2.2020.